

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เรื่อง ข้อเสนอต่อการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคี (FTA) ของประเทศไทย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการติดตามและตรวจสอบการดำเนินนโยบายการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรี (FTA) ทั้งนี้ ด้วยตระหนักถึงผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในหลากหลายมิติที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านสิทธิในการพัฒนา สิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิทธิชุมชน สิทธิการเข้าถึงฐานทรัพยากร สิทธิการเข้าถึงยาและบริการสาธารณสุข ฯลฯ และได้จัดทำข้อเรียกร้อง ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลในสมัยที่แล้วมาเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง

นโยบายและการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีที่มีการเร่งรัดผลักดันในช่วงสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนโยบายสาธารณะเรื่องหนึ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ถูกคัดค้านอย่างมากจากสังคมหลายฝ่าย ทั้งในส่วนเกษตรกร ภาคเอกชน นักวิชาการ องค์กรอิสระ และแม้แต่หน่วยงานของรัฐด้วยกัน เนื่องจากเป็นนโยบายที่ถูกกำหนดสั่งการโดยพลการจากผู้นำรัฐบาล ปัญหาจากกระบวนการเจรจาที่ขาดธรรมาภิบาล ขาดความโปร่งใส ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ ปัญหาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ตลอดจนปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเกษตรกรรายย่อย และผู้ประกอบการจำนวนมาก ภายหลังจากที่ความตกลงการค้าเสรี (FTA) ที่ไทยลงนามไปแล้วมีผลใช้บังคับ แต่ขาดการดูแลรับผิดชอบจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเป็นที่คาดหวังอย่างยิ่งจากภาคประชาสังคมว่า ภายใต้อำนาจหน้าที่ของรัฐบาลชั่วคราวที่เข้ามาแก้ไขปัญหาวิกฤติของบ้านเมือง จะได้ทำการทบทวนนโยบายและปฏิรูปกระบวนการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรี (FTA) โดยเปิดเผย ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นนโยบายที่รัฐบาลยึดถือเป็นหลักการพื้นฐานในการบริหารราชการแผ่นดิน

อย่างไรก็ตาม ในช่วง ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา ได้มีความเคลื่อนไหวจากบุคคลระดับรัฐมนตรี และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่จะฉวยโอกาสรวบรัดผลักดันการเจรจาและลงนามความตกลงการค้าเสรี (FTA) ในทิศทางและกระบวนการที่ไม่แตกต่างกับรัฐบาลที่ผ่านมา อันจะนำไปสู่การสร้างปัญหาความขัดแย้งในสังคมขึ้นอีกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ในประการสำคัญ ภายใต้อำนาจหน้าที่ของรัฐบาลในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงนี้ น่าจะเป็นโอกาสที่จะได้วางพื้นฐานให้ระบบและกระบวนการตัดสินใจ กำหนดนโยบายและการบริหารประเทศได้ยึดถือปฏิบัติกันตามวิถีทางประชาธิปไตยโดยเคร่งครัด ไม่ใช่ปล่อยให้กระทำกันโดยพลการอันเป็นการบั่นทอนทำลายกฎกติการัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตยอย่างที่เป็นไปในช่วงรัฐบาลชุดแล้ว ๆ มาในอดีต

สำหรับในขณะนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใคร่ขอเสนอแนะและเรียกร้องให้ รัฐบาลปรับปรุงนโยบายและกระบวนการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรี (FTA) ของไทย ดังนี้

๑. ช่วงเวลาประมาณ ๑ ปี ในการบริหารของรัฐบาลชั่วคราว ควรระงับการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรี กับทุกประเทศไว้ก่อน เนื่องจากการเจรจาและลงนามความตกลงการค้าเสรี จะมีผลผูกพันทางกฎหมายต่อประเทศไทยในระยะยาว หากจะมีการลงนามความตกลงการค้าเสรี ควรกระทำภายหลังจากมีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และมีรัฐสภาที่เกิดขึ้นตามกระบวนการประชาธิปไตยภายหลังจากการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่เพียงผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดปัจจุบันดังเช่นที่มีการพยายามแอบอ้างกันอยู่ในขณะนี้

๒. ในระหว่างนี้ รัฐบาลควรทบทวนนโยบายการจัดทำความตกลงการค้าเสรี และปฏิรูปกระบวนการเจรจา FTA ของไทย โดยมีหลักการดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

๒.๑ ให้มีการเปิดเผยร่างความตกลงการค้าเสรี (FTA) หรือเนื้อหาสาระการเจรจา ของไทยกับทุกประเทศที่ได้เจรจาไปแล้วจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชน ผู้ที่จะได้รับผลกระทบ สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยองค์กรอิสระ ฯลฯ ได้รับทราบ ได้ศึกษาข้อมูล เพื่อประกอบการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานตามความรับผิดชอบในโอกาสต่อไป ไม่ใช่เพียงแต่ใช้อ้างอิงยกเอาโอกาสและผลประโยชน์เฉพาะของบางภาคส่วนเศรษฐกิจเป็นที่ตั้งโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อภาคส่วนเศรษฐกิจ สังคมอื่น ๆ

๒.๒ รัฐบาลควรจัดตั้งคณะกรรมการพหุภาคีที่มีความเป็นอิสระ เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษาทบทวนนโยบายการทำความตกลงการค้าเสรีของไทย โดยทำการศึกษาประเมินผลกระทบ ทั้งในทางบวกและลบที่เกิดขึ้นจากความตกลงการค้าเสรี ที่ประเทศไทยลงนามไปแล้ว รวมทั้งทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความตกลงที่ประเทศไทยเจรจาอยู่ โดยให้มีการศึกษาประเมินผลกระทบที่ครบถ้วนทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

๒.๓ ภายหลังจากได้ทำการศึกษาประเมินผลกระทบตามข้อ ๒.๒ แล้ว ควรเผยแพร่ผลการศึกษาต่อสาธารณะ และจัดให้มีการรับฟังความเห็นจากประชาชนต่อการกำหนดนโยบายเรื่องการจัดทำความตกลง FTA ของไทย ทั้งนี้ รัฐบาลควรจัดตั้งคณะกรรมการพหุภาคีที่มีความเป็นอิสระขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบการรับฟังความเห็นจากประชาชน

๒.๔ รัฐบาลควรเร่งจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยการเจรจาจัดทำความตกลงระหว่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบกติกาทางกฎหมายในการยึดถือปฏิบัติต่อไป กฎหมายดังกล่าวควรยกร่างจัดทำขึ้นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวกับขั้นตอนการเจรจา องค์ประกอบของคณะเจรจา การมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐสภา และองค์กรอิสระในการเจรจาและลงนามความตกลง การศึกษาเตรียมความพร้อมก่อนการเจรจา แผนการปรับโครงสร้างการผลิต แผนการรองรับผลกระทบจากความตกลงการค้าเสรี ฯลฯ

เกี่ยวกับปัญหาการเจรจาความตกลงการค้าเสรีดังกล่าวนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยความร่วมมือร่วมใจของบรรดานักวิชาการผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมทำการศึกษากันมาจนถึงขั้นที่กำลังจะจัดพิมพ์เผยแพร่ขึ้นในเร็ว ๆ นี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ความเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อเรียกร้องดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของรัฐบาล ในอันที่จะสร้างความชอบธรรมโปร่งใส และความสมานฉันท์ เพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙